

Scenariusz wprowadzający do *Patrz i zmieniaj. Współzależności w dzisiejszym świecie*

Wychodząc naprzeciw prośbom i oczekiwaniom nauczycieli prezentujemy poniżej scenariusz zajęć, którego celem jest wprowadzenie uczniów w tematykę globalnych współzależności. Przedstawia on globalizację i jej przejawy przez pryzmat ich osobistych doświadczeń. Dzięki temu łatwiej im będzie dostrzec swoje miejsce w sieci globalnych powiązań. Uważamy, że taka refleksja jest dobrą bazą do późniejszych zajęć z filmami *Patrz i zmieniaj*, zachęcamy więc do realizacji tego scenariusza w pierwszej kolejności. Zakłada on wykorzystanie prezentacji Power Point, którą umieściliśmy na stronie programu pod adresem www.ceo.org.pl/piz/materialy.

Scenariusz „Współzależności w dzisiejszym świecie” – 45 minut

Cele

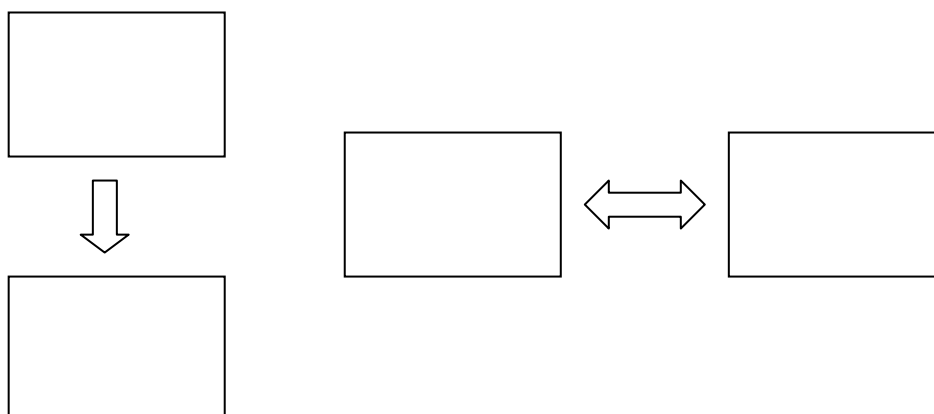
- uczeń jest świadomy istnienia współzależności globalnych
- uczeń potrafi wyjaśnić terminy *współzależność globalna* i *globalizacja*
- uczeń potrafi opisać, na czym polegają podstawowe powiązania w skali globalnej
- uczeń jest zmotywowany do tego, aby dowiedzieć się więcej nt. współzależności globalnych

Pomoce dydaktyczne

- komputer i rzutnik
- prezentacja multimedialna
- mapa
- markery i kreda
- karty formatu A4 z terminami

Przebieg lekcji

1. Nauczyciel przedstawia temat zajęć – „Współzależności w dzisiejszym świecie”
2. Nauczyciel pyta uczniów, co znaczy, że ktoś jest od kogoś zależny. Zapisuje na tablicy odpowiedzi uczniów, a na zakończenie rysuje na tablicy lub flipcharcie model relacji jednostronnej. Następnie nauczyciel pyta, co to znaczy, że ludzie są współzależni. Zapisuje odpowiedzi uczniów na tablicy w drugiej kolumnie pokazując jednocześnie różnicę pomiędzy zależnością i współzależnością. Na zakończenie rysuje model tej relacji i mówi, że w rzeczywistości te relacje są zazwyczaj bardziej złożone i może występować w nich więcej podmiotów. **5 minut**

3. Nauczyciel kolejno prosi uczniów i uczennice o podanie po jednym przykładzie zależności i współzależności: a) w szkole; b) w domu; c) w społeczności lokalnej; d) w polityce lub gospodarce krajowej. Przykłady podawane przez uczniów zapisuje na tablicy. **5 minut**
4. Nauczyciel pyta, co zdaniem uczniów oznacza termin „globalne współzależności” i prosi o podanie przykładów. Zapisuje odpowiedzi na tablicy. Wprowadza prezentację w PowerPoincie mówiąc, że zawiera ona przykłady globalnych współzależności z codziennego życia. **5 minut**
5. Przedstawiając prezentację multimedialną nauczyciel zadaje uczniom i uczennicom pytania z kolejnych slajdów, za każdym razem dając im chwilę na zastanowienie i odpowiedź. Uczennice i uczniowie mogą dawać różne odpowiedzi i często wiele z nich będzie dobrych. Po wysłuchaniu odpowiedzi nauczyciel przedstawia kolejny slajd z mapą i odpowiedzią przygotowaną przez autorów prezentacji. Pokazując kolejne slajdy, nauczyciel zaznacza na mapie kraje, o których mowa i graficznie przedstawia ich połączenie z Polską. **10 minut**
6. Nauczyciel przygotowuje karty z hasłowo zapisanymi nazwami współzależności, które przedstawione zostały wcześniej w prezentacji na „przykładach z życia”:
  - handel międzynarodowy,
  - uniwersalizacja,
  - przepływ osób,
  - wynalazki i nowe technologie,
  - przepływ informacji,
  - migracje,
  - handel surowcami naturalnymi,
  - zanieczyszczenia środowiska,
  - współpraca dla rozwoju krajów południa,
  - rozprzestrzenianie się elementów kultur.

oraz karty z hasłami kategorii: GOSPODARKA, KULTURA, POLITYKA, ŚRODOWISKO.

7. Nauczyciel pokazuje pomocniczy slajd, na którym zbiorczo zaprezentowane są wszystkie zdjęcia symbolizujące poszczególne współzależności i prosi uczniów o przyporządkowanie „przykładu z życia” do terminu opisującego współzależność (szerzej o każdym z tych zjawisk uczniowie będą mogli porozmawiać na kolejnych zajęciach. Na tym etapie ważne jest, by bazując na swoim osobistym doświadczeniu potrafili dostrzec współzależności łączące ich z innymi ludźmi na świecie).
8. Następnie pyta uczniów, do jakiej kategorii – z czterech zaprezentowanych na tablicy (GOSPODARKA, KULTURA, POLITYKA, ŚRODOWISKO) – przyporządkowałiby omawiane współzależności. Korzystając z przygotowanych kart nauczyciel grupuje z klasą współzależności w cztery powyższe zakresy. Jednocześnie wyjaśnia uczniom znaczenie nieznanych terminów. **10 minut**

9. Podsumowując przyporządkowanie, nauczyciel wprowadza termin globalizacja, który określa te wszystkie zależności.

Globalizacja to proces zmian w społeczeństwach i gospodarkach, który oznacza, że ludzie z różnych regionów świata coraz więcej łączy. Globalizacja oznacza, że z roku na rok wymieniamy między sobą więcej towarów, informacji, więcej podróżujemy i współpracujemy przy rozwiązywaniu wspólnych problemów. 5 minut

10. Podsumowując lekcję, nauczyciel informuje, że w trakcie kolejnych miesięcy będą poznawać przykładowe współzależności, dyskutować na temat tego, jak sami wpływają na ich kształt. Nauczyciel zadaje pracę domową. 5 minut

Praca domowa do wyboru

Opcja 1

Znajdź w swoim mieszkaniu jak najwięcej przejawów globalizacji lub przedmiotów związanych z innymi krajami. W zeszycie sporządź listę tych rzeczy wraz z informacją o kraju, z którym są związane.

Opcja 2

Wybierz jedną ze współzależności przedstawionych na prezentacji i zastanów się, jak ty możesz wpłynąć na jej kształt. Swoje spostrzeżenia zapisz.

Opcja 3

Zastanów się, jakie zmiany polityczne i wynalazki przyczyniły się do wystąpienia zjawiska globalizacji i które z nich miały twoim zdaniem kluczowe znaczenie. Swoje wnioski zapisz.

TREŚĆ PREZENTACJI DO ZAJĘĆ

do pobrania ze strony www.ceo.org.pl/piz/materialy

SLAJD KOSZULKI → współzależność: handel międzynarodowy

Pytanie: W jakim kraju mieszkają szwaczki, które uszyły twoją koszulkę?

Odpowiedź: Większość koszulek sprzedawanych w Europie produkowanych jest w Indiach lub Chinach.

Pytanie: Ile protestów w obronie praw pracowniczych zorganizowali obywatele Chin w 2005r.? a) ok. 500, b) ok. 50000

Odpowiedź: b) ok. 61000 protestów.

SLAJD MUZYKA → współzależność: uniwersalizacja

Pytanie: Skąd pochodzi muzyka grana w szkolnym radiowęźle lub twoim odtwarzaczu?

Odpowiedź: Najpopularniejsza muzyka tworzona obecnie pochodzi ze Stanów Zjednoczonych.

Pytanie: Legalne nabywanie plików muzycznych przez Internet staje się coraz łatwiejsze i popularniejsze. Ile utworów nabyli Brytyjczycy w 2007r. korzystając z tego sposobu zakupu? a) ok. 2 mln piosenek b) ok.70 mln piosenek
Odpowiedź: b) 77mln¹

SLAJD TURYSTYKA → współzależność: przepływ osób

Pytanie: Gdzie Polacy wyjeżdżają na wakacje?

Odpowiedź: Najpopularniejszym miejscem, do którego za pośrednictwem biur podróży wyjeżdżają Polacy, jest Egipt.

Pytanie: Ile procent mieszkańców świata wyjechało kiedykolwiek na wakacje? a) 5% b) 30%

Odpowiedź: a) 5%

SLAJD KARATE KYOKUSHIN → współzależność: rozprzestrzenianie się elementów kultur

Pytanie: Skąd pochodzi Karate Kyokushin?

Odpowiedź: Karate Kyokushin pochodzi z Japonii... choć tę szkołę karate założył Koreańczyk, Choi Yeong-Eui, który po przybyciu do Japonii przybrał imię Masutatsu Oyama.

Pytanie: Ile istnieje sekcji trenujących tę odmianę karate w Polsce? a) ok.20 b) ok.220

Odpowiedź: ok.220 + zdjęcie z mapą²

SLAJD BRONI → współzależność: wynalazki i nowe technologie

Pytanie: Gdzie wynaleziono proch?

Odpowiedź: Proch został wynaleziony w IX wieku w Chinach.

Pytanie: Jaki kraj obecnie eksportuje najwięcej broni? a) Stany Zjednoczone b) Rosja

Odpowiedź: Stany Zjednoczone

+ zdjęcie (tak wyglądałby świat, gdyby o wielkości kraju na mapie decydował eksport broni a nie jego powierzchnia)³

SLAJD WIADOMOŚCI → współzależność: przepływ informacji

Pytanie: Relacje dziennikarskie z jakich krajów pokazywane były we wczorajszych wiadomościach?

Odpowiedź: Większość informacji w naszych mediach dotyczy krajów Europy i Ameryki Północnej oraz nielicznych krajów, w których toczą się konflikty z udziałem naszych wojsk.

Pytanie: Gdzie jest najwięcej osób, które mają dostęp do Internetu? a) w Europie i Stanach Zjednoczonych b) w Azji

Odpowiedź: w Azji⁴

SLAJD MIGRANCI → współzależność: migracje

Pytanie: Z jakich krajów pochodzą uchodźcy mieszkający w Polsce?

Odpowiedź: Zdecydowana większość uchodźców mieszkających w Polsce pochodzi z Czeczenii.

Pytanie: Do jakiego kraju najczęściej wyjeżdżają Polacy w poszukiwaniu pracy? a) do Wielkiej Brytanii b) do Niemiec

Odpowiedź: do Niemiec (choć w Wielkiej Brytanii zostają na dłużej)⁵

¹ http://di.com.pl/news/18557,Mocny_spadek_sprzedazy_albumow_CD_na_swieta.html

² <http://pl.wikipedia.org/wiki/Kyokushin>

³ <http://www.worldmapper.org/display.php?selected=281>

⁴ <http://www.internetworldstats.com/stats.htm>

⁵ http://polishexpress.polacy.co.uk/akt,emigracja_dokad_emigruja_polacy,651.html

SLAJD KOMÓRKA → współzależność: handel surowcami naturalnymi

Pytanie: Z jakiego kraju pochodzą metale szlachetne potrzebne do produkcji twojego telefonu?

Odpowiedź: W każdym telefonie znajduje się ponad 30 metali, pochodzą one z Zambii, Kongo, RPA, Chile, Rosji, Chin, Indonezji i innych krajów. Przy ich wydobyciu często pracują dzieci.

Pytanie: W którym kraju liczba komórek przewyższa liczbę mieszkańców? a) w Tajwanie b) w Luksemburgu

Odpowiedź: w obu!

SLAJD CO₂ → współzależność: zanieczyszczenia środowiska

Pytanie: Gdzie efekty ocieplenia klimatu powodowanego emisją CO₂ widoczne są najbardziej?

Odpowiedź: Efekty nadmiernej emisji dwutlenku węgla są najbardziej widoczne w okolicach równika oraz w regionach nawiedzanych przez huragany.

Pytanie: Jaki kraj emituje najwięcej dwutlenku węgla? a) Chiny b) Stany Zjednoczone

Odpowiedź: Stany Zjednoczone (tak wyglądałby świat, gdyby o wielkości kraju na mapie decydowała emisja CO₂ a nie jego powierzchnia)⁶

SLAJD WSPÓŁPRACA ROZWOJOWA → współzależność: współpraca dla rozwoju krajów Południa

Pytanie: Jakim krajom pomaga Polska w demokratyzacji i rozwoju?

Odpowiedź: Polska pomaga przede wszystkim Ukrainie, Białorusi, Afganistanowi ale również Angoli i Tanzanii.

Pytanie: Ile pieniędzy z podatków każdego obywatela/obywatelki przeznaczyła Polska na pomoc innym krajom w 2008 roku? a) mniej niż 25zł od każdego obywatela na rok b) więcej niż 100zł od każdego obywatela na rok

Odpowiedź: a) 23,59zł (w sumie ok. 900 mln zł, czyli mniej niż rok wcześniej)

SLAJD PODSUMOWUJĄCY → Mapa z wieloma punktami i siecią współzależności łączącą Polskę z innymi krajami.

---

⁶ <http://www.worldmapper.org/display.php?selected=295>